

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ
Кафедра комп'ютерних наук та інформаційних технологій**

Бакалаврська робота на тему

**«Розробка моделі оптимального вибору
теплоізоляційних будівельних матеріалів»**

Виконав: ст. гр. ЕКБ-41
Петренко М.С.
Керівник: Бондаренко Д.О.

Харків 2019

Метою бакалаврської роботи є постановка та розв'язання оптимізаційної задачі зведення теплоізоляції огорожуючих конструкції цивільних споруд для забезпечення ефективного енергозбереження

Об'єкт дослідження – теплоізоляція будівель як невід'ємна складова сучасного підходу до енергозбереження.

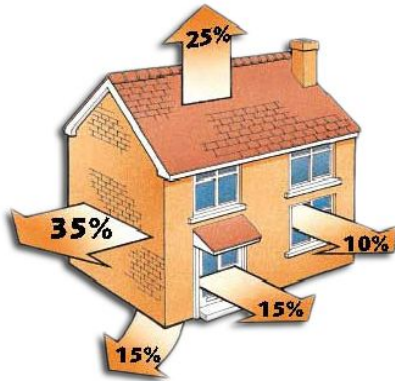
Предмет дослідження – математичні моделі для розв'язання задач визначення оптимальної товщини теплоізоляційного шару.

Для досягнення мети роботи необхідно вирішити наступні **завдання:**

- обґрунтувати необхідність використання теплоізоляції будівельних споруд;
- дослідити основні архітектурно-конструктивні рішення стін споруд, що утеплюються;
- проаналізувати існуючі способи устрою теплоізоляції стін будівель;
- дослідити механізм математичної постановки задачі дослідження;
- визначити основні принципи математичного моделювання технічної системи;
- визначити основні методи побудови математичних моделей об'єктів дослідження і проектування; дослідити їх перевірку на адекватність;
- сформулювати та розв'язати задачу визначення оптимальної товщини теплоізоляційного шару.

ОБҐРУНТУВАННЯ АКТУАЛЬНОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ

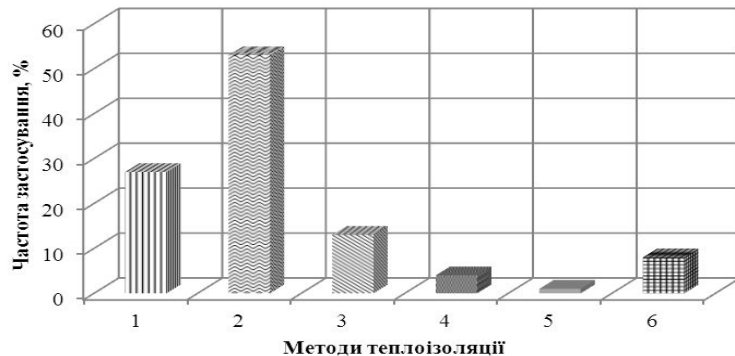
Схема теплових витрат житлового будинку

Термофотографії будівель, що вказують на зони підвищеної втрати теплової енергії

Частота застосування різних методів улаштування теплоізоляції зовнішніх стін існуючих будівель

- 1 – вентиляований фасад; 2 – скріплена теплоізоляція;
3 – внутрішня теплоізоляція; 4 – колодязна кладка;
5 – фарбувальна теплоізоляція; 6 – інші способи

ПОСТАНОВКА ЗАДАЧ ДОСЛІДЖЕННЯ І ПРОЕКТУВАННЯ ТЕХНІЧНОЇ СИСТЕМИ

Схема досліджень з використанням математичних методів

Принципи, на яких базується застосування математичних методів при розробці і дослідженні технічних систем

Декомпозиція початкової задачі на систему взаємозв'язаних задач з подальшим застосуванням методів системного аналізу

Застосування методів математичного моделювання для опису процесів в технічних системах

Застосування теорії оптимального управління і імітаційного моделювання на завершальному етапі дослідження

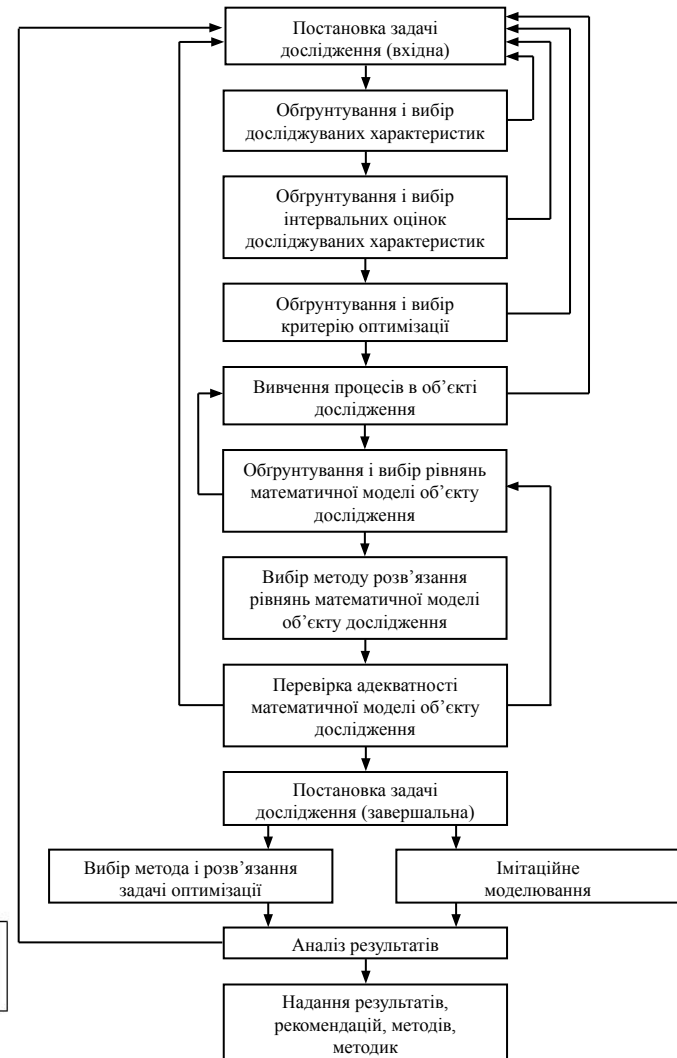
Застосування сучасного інформаційного забезпечення і засобів обчислювальної техніки для реалізації розв'язання задач розробки і дослідження

Методи побудови математичних моделей технічної систем

Експериментальний

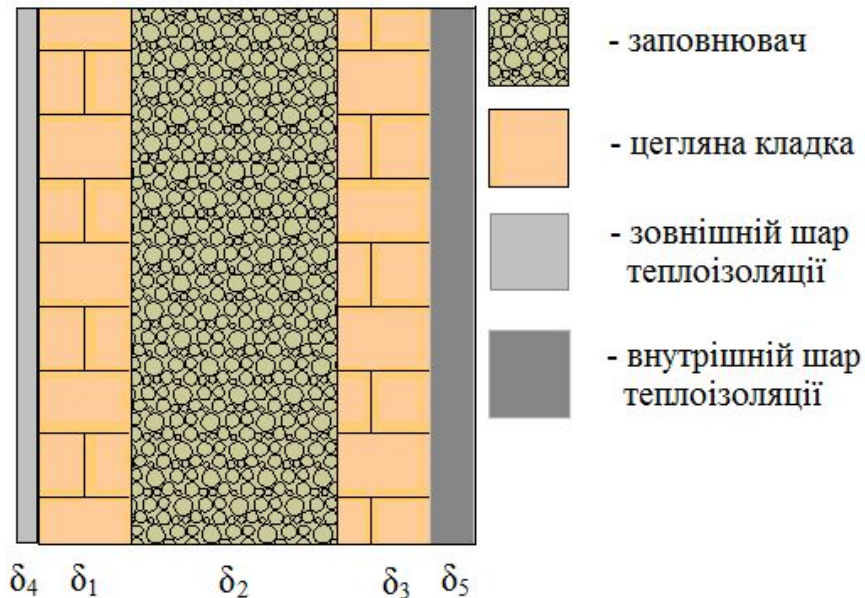
Аналітичний

Експериментально-аналітичний

ПОСТАНОВКА ЗАДАЧІ ВИБОРУ ОПТИМАЛЬНОЇ ТОВЩИНИ ТЕПЛОІЗОЛЯЦІЙНОГО ШАРУ

Схема огорожуючої конструкції стіни.

Основні вхідні дані:

- товщина шарів стіни, мм: $\delta_1=120$, $\delta_2=270$, $\delta_3=120$, $\delta_4=30$ (60);
- коефіцієнт теплопровідності шарів, ккал/кг·град: $\lambda_1=0,7$, $\lambda_2=0,18$, $\lambda_3=0,7$, $\lambda_4=0,09$, $\lambda_5=0,07$;
- коефіцієнт термічного опору шарів: $R_1=0,17$, $R_2=1,5$, $R_3=0,17$, $R_4=0,18$;
- температура повітря всередині приміщення, $t_{\text{вв}} = 18$ °С.

Значення річних приведених втрат розраховується за формулою:

$$Z = \frac{K}{T} + Q$$

де Z – розмір річних приведених втрат, грн/рік;

K – вартість матеріалів та улаштування теплоізоляційного шару, грн;

Q – річні тепловитрати крізь 1 м^2 огорожуючої конструкції, грн/рік;

T – гарантійний термін експлуатації, років

ПОСТАНОВКА ЗАДАЧІ ВИБОРУ ОПТИМАЛЬНОЇ ТОВЩИНИ ТЕПЛОІЗОЛЯЦІЙНОГО ШАРУ

Річні тепловитрати розраховуються за формулою:

$$Q = \left(\frac{\Delta t_z}{\sum_1^j R_j} \right) \cdot n \cdot \tau_z, j = \overline{1,5}$$

де Q – річні тепловитрати кризь 1 м^2 огорожуючої конструкції, грн/рік;
 τ_z – кількість годин протягом опалювального сезону, ч;
 Δt_z – різниця між внутрішньою та зовнішньою температурою, °С;
 R_j – коефіцієнт термічного опору, $j=1,5$, $\text{м}^2\text{°С/Вт}$;
 n – коефіцієнт згідно СНіП II-3-79.

Коефіцієнт термічного опору R_{zag} стіни розраховується за формулою:

$$R_{zag} = \sum_1^j R_j \cdot n, j = \overline{1,5}, \quad \text{де } n \text{ – коефіцієнт згідно СНіП II-3-79}$$

Коефіцієнт термічного опору розраховується за формулою:

$$R = \frac{\delta}{\lambda} \quad \text{де } \delta \text{ – товщина шару};$$

λ – коефіцієнт теплопровідності шару

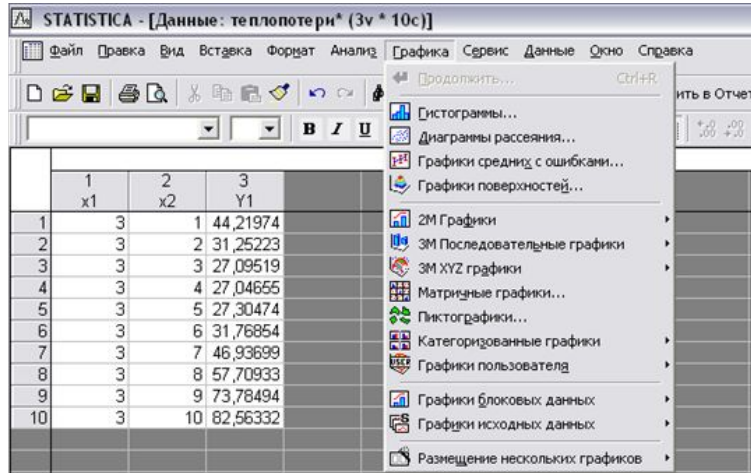
Математична постановка задачі має вигляд:

$$Z = \frac{K}{T} + Q \rightarrow \min. \quad \text{при обмеженнях} \quad \begin{cases} R \geq 2,8; \\ \delta_s \geq 1; \\ \delta_s \leq 10; \\ \delta_s \text{ – целое.} \end{cases}$$

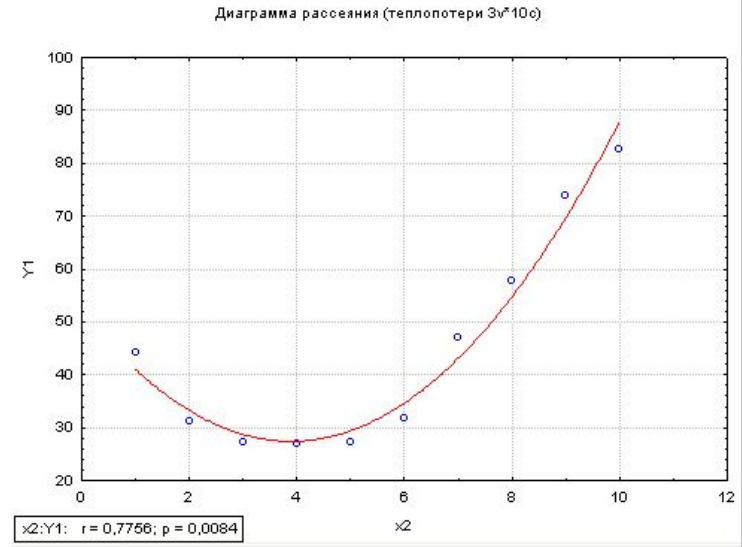

РОЗВ'ЯЗАННЯ ЗАДАЧІ ВИБОРУ ОПТИМАЛЬНОЇ ТОВЩИНИ ТЕПЛОІЗОЛЯЦІЙНОГО ШАРУ

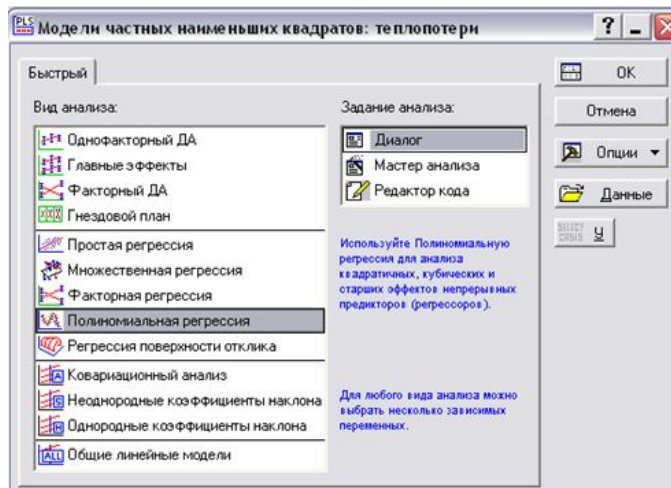
Вхідні дані та вигляд меню для графічного представлення даних в пакеті Statistica 6.0

Діаграма розсіювання

Вибір поліноміальної регресії для аналізу даних

Результати аналізу для Y_1

Итоги PLS (теплопотери)

Отклики: Y1

Опции: Без св. члена Автомасштаб

	Увелич. R2 по Y	Среднее R2 по Y	Увелич. R2 по X	Среднее R2 по X
Comp 1	0,711631	0,711631	0,987218	0,987218
Comp 2	0,262002	0,973633	0,012782	1,000000

Коефіцієнти регресії для Y_1

Кoeffициенты регрессии PLS (теплопотери)

Отклики: Y1

Опции: Без св. члена Автомасштаб

	Св. чл.	x2	x2^2
Y1	51,94429	-12,6096	1,620168

РОЗВ'ЯЗАННЯ ЗАДАЧІ ВИБОРУ ОПТИМАЛЬНОЇ ТОВЩИНИ ТЕПЛОІЗОЛЯЦІЙНОГО ШАРУ

Рівняння регресії має вигляд:

$$Y_1 = 1,62 x_2^2 - 12,61 x_2 + 51,94$$

Вікно для оцінки залишків моделі

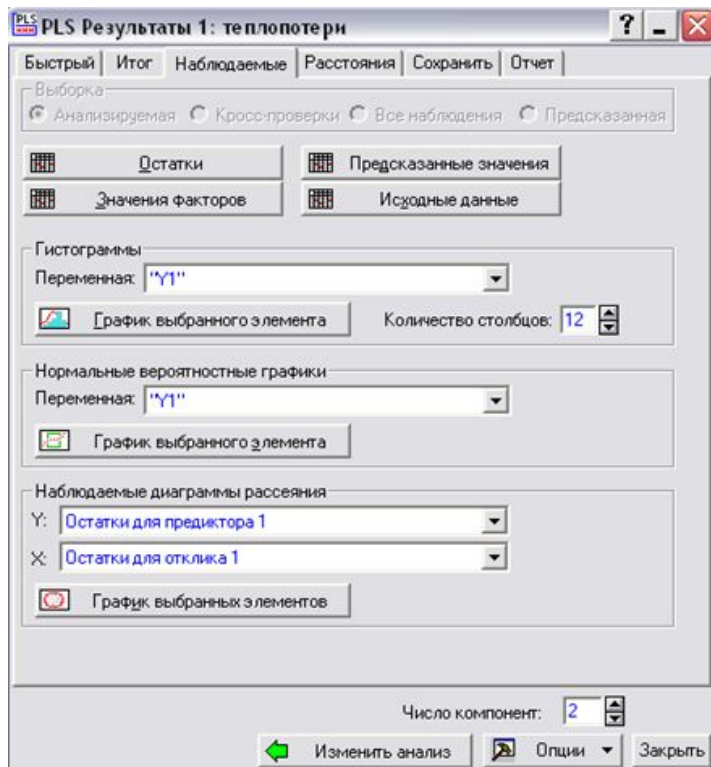
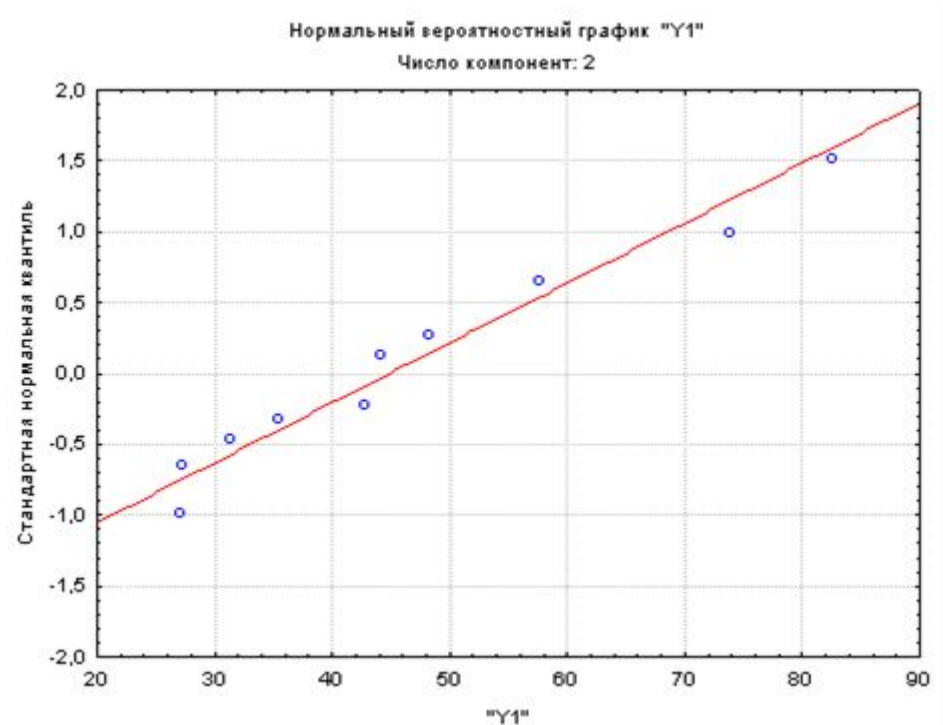

График розподілу залишків на нормальному вірогіднісному папері

РОЗВ'ЯЗАННЯ ЗАДАЧІ ВИБОРУ ОПТИМАЛЬНОЇ ТОВЩИНИ ТЕПЛОІЗОЛЯЦІЙНОГО ШАРУ

Результати аналізу для Y_2

Итоги PLS (теплопотери)				
Отклики: Y1				
Опции: Без св. члена Автомасштаб				
	Увелич. R2 по Y	Среднее R2 по Y	Увелич. R2 по X	Среднее R2 по X
Comp 1	0,718773	0,718773	0,987220	0,987220
Comp 2	0,255297	0,974070	0,012780	1,000000

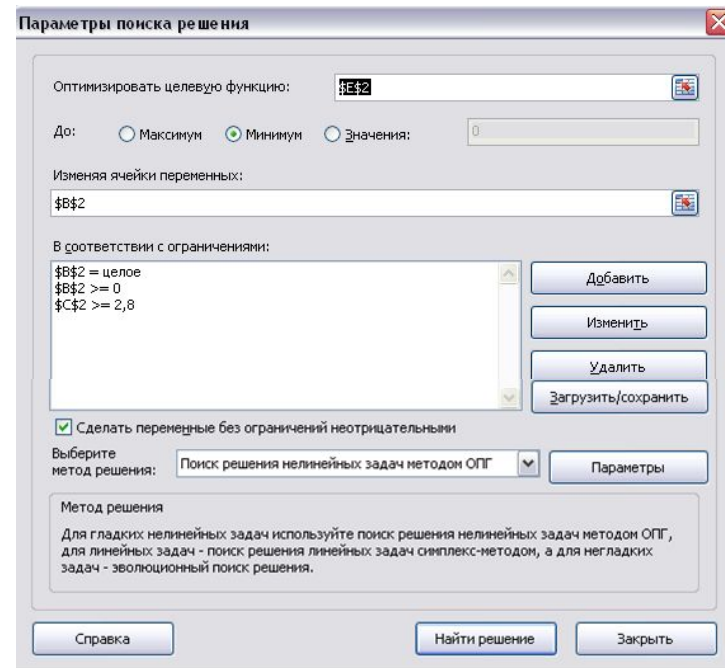
Коефіцієнти регресії для Y_2

Кoeffициенты регрессии PLS (теплопотери)				
Отклики: Y1				
Опции: Без св. члена Автомасштаб				
	Св. чл.	x_2	x_2^2	
Y1	50,67023	-12,4839	1,615224	

Рівняння регресії має вигляд:

$$Y_2 = 1,62 x_2^2 - 12,48 x_2 + 50,67$$

Вікно «Поиск решения» для пошуку оптимального значення цільової функції

РОЗВ'ЯЗАННЯ ЗАДАЧІ ВИБОРУ ОПТИМАЛЬНОЇ ТОВЩИНИ ТЕПЛОІЗОЛЯЦІЙНОГО ШАРУ

Результат пошуку оптимального значення цільової функції

	A	B	C	D	F
1	Товщина зовнішнього теплоізоляційного шару (X1), см	Товщина внутрішнього теплоізоляційного шару (X2), см		Коефіцієнт термічного опору, R	Річні приведені втрати (Y1), грн/м ²
2	6	4		3,088095238	26,67
3					

Колонка B (значення 4) позначена як "Комірка результату роботи Пошуку".

Залежність річних приведених втрат від товщини внутрішнього теплоізоляційного шару

ВИСНОВКИ

- обґрунтовано необхідність використання теплоізоляції будівельних споруд;
- досліджено основні архітектурно-конструктивні рішення стін споруд, що утеплюються;
- проаналізовано існуючі способи устрою теплоізоляції стін будівель;
- досліджено механізм математичної постановки задачі дослідження;
- визначено основні принципи математичного моделювання технічної системи;
- визначено основні методи побудови математичних моделей об'єктів дослідження і проектування; досліджено їх перевірку на адекватність;
- сформульовано та розв'язано задачу визначення оптимальної товщини теплоізоляційного шару.

Дякую за увагу!